

amputations dictées par le soi-disant besoin d'en écourter la longueur démesurée ! ²¹⁾).

Assurément, du point de vue juridique, pareille façon d'agir était pleinement légitime. La législation liturgique dans les ordres religieux, relève du pouvoir de leurs dignitaires hiérarchiques, qui en disposent avec l'assentiment du Saint Siège.

Il est néanmoins profondément regrettable que, dans la ligne de conduite suivie, on ait préféré emboîter le pas à des correcteurs inintelligents d'une époque de décadence liturgique ²²⁾ plutôt que de respecter la pureté d'une tradition familiale, introduite par les héritiers directes du fondateur et maintenue avec amour, pendant plus de cinq siècles, dans la congrégation canoniale.

Et, en tout état de cause, il était du devoir de ceux qui prêtèrent leur concours à la réalisation de l'oeuvre entreprise, de dire jusqu'où l'on a fait crédit aux résultats de leurs laborieuses investigations.

Bruxelles.

Plac. LEFEVRE, O. Praem.

* * *

VERKIEZING VAN NICOLAAS VAN DEN BRAAK TOT PRELAAT VAN BERNE, 1837. ¹⁾

Daar de Vicarius Apostolicus van 's Bosch, van Alphen, steeds

celui placé par les éditeurs du Processionale réformé; de même celui de Toussaint. *Gaudete justi* etc. Les rubriques du *Vidi aquam*, le jour de la Dédicace, et de l'antienne mariale aux dimanches après la Pentecôte correspondant avec une fête du sanctoral n'ont par été admises. Pour le jubilé de vie religieuse, on a préféré une formule du XVIIIe siècle à celle du XVe.

21) On a supprimé les sept psaumes de la pénitence au retour du cimetière ainsi que l'oraison *Piae recordationis affectu* pour introduire la *Media commendatio* avant la messe, à l'encontre de la tradition primitive. Autre anomalie : on a refusé de restituer à l'abbé le droit de porter la crosse pendant l'absoute et l'inhumation de ses chanoines, coutume aujourd'hui encore courante dans les ordres monastiques et qui est prescrite, chez nous, par l'Ordinaire primitif du XIIe siècle. Il se fait ainsi que, depuis qu'il jouit du privilège des *pontificalia*, le prélat prémontré se voit frustrer d'une faveur dont faisaient usage ses prédécesseurs avant de pouvoir ceindre la mitre ! Faut-il ajouter qu'en agissant de la sorte, on a ratifié l'incompréhension des correcteurs du XVIIe siècle et restreint un privilège séculaire de la dignité abbatiale ?

22) Voir l'article très suggestif à ce sujet de mon confrère E. Valvekens, *Un tournant dans l'Histoire de la liturgie prémontrée* dans les *Analecta Praemonstratensia*, 1927, t. III, pp. 241-263 et les notes multiples de l'éditeur du *Liber Ordinarius*, cité plus haut.

1) Voor deze bladzijden werd gebruik gemaakt van het archief der Nuntiatuur. Busta II.

volgehouden had, dat het indultum Romanum, waarbij het voortbestaan van de abdij van Berne gewettigd werd, op onwettige wijze was verkregen, besloot zijn opvolger, Mgr. den Dubbelden, de zaak nogmaals te Rome aanhangig te maken. Het antwoord van de S. Congr. de P. F. liet geen twijfel meer over. Den Dubbelden was dan ook genoodzaakt zich hierbij neer te leggen. Niet alleen werd het bestaan der abdij als wettig erkend, maar alle rechten en privilegiën werden bevestigd. In die Breve echter werd de Prior van de abdij benoemd tot Praeses en Regens, wat onder zijn confraters eenig misnoegen wekte. Prior Beels schrijft dan ook 4 Oct. 1832 aan den waarnemenden generaal, G. van Nooy : « beter was het geweest, als men ter tijd tot de keus van eenen nieuwen Prelaat hadde overgegaan ». De zaakgelastigde van de H. Stoel had deze keuze uitgesteld, daar hij moeilijkheden met de regeering vreesde, ofschoon Rome indertijd verlof tot de keuze had gegeven; Beels tracht dan ook hem over te halen, door hem te vragen of « het consent van Rome en de manier van kiezen door den dood van Zijne Heiligheid is vervallen? » tevens vraagt hij : « of zoude de nieuwe manier van bestuur, die aldus in de abdij noyt geweest is van Praeses en Regens aanduyden, dat de abdy tot een soort van Priorye verlaagt is ». Hij verzoekt dus van Nooy « als onse generaal en overste » om inlichtingen, terwijl hij ook een poging doet van alle bestuur ontheven te worden. Wilden de Paters van de abdij van Berne bij de dood van van Nooy liever een religieus als waarnemend generaal? Men zou dit moeten veronderstellen uit het rekest, dat Beels, de prior en regens der abdij 10 Jan. 1833 naar Rome zendt. Eerst geeft hij kennis van den dood van den aartspriester van Utrecht, G. v. Nooy, die hun overste was geweest, waarna hij verzoekt : « loco defuncti suprad. G. van Nooy aliquem Superiorem Missionarium sive ex ordine S. Francisci, sive e Societate Jesu in hoc regno degentem. » Daarna komt hij nog eens terug op de abtskeuze. De laatste abt Petrus Beckers was 14 Febr. 1823 overleden : mogen zij nu, als de omstandigheden gunstig zijn, tot de keuze overgaan « per vota secreta » en mag hij wettig gekozen geacht worden op wien « suffragiorum pluralitas conspiraverit » als deze door den waarnemenden generaal bevestigd en door een wettigen bisschop wordt gewijd. Tevens verzoekt Beels, dat bij zijn dood de senior confratrum hem in zijn ambt mag vervangen.

Reeds 24 Maart 1833 is het antwoord gedagteekend der Congr. de P. F. Aan den zaakgelastigde Antonucci worden alle faculteiten, die van Nooy bezat, medegedeeld, de keuze van een nieuwen abt

mag geschieden als de omstandigheden het veroorloven, per secreta suffragia; mocht onverhoopt de Regens komen te overlijden dan mag de senior ex confratribus hem opvolgen. Het rekest en het antwoord werd door Beels met een begeleidend schrijven aan Mgr. Antonucci gezonden. De brief eindigt met de vraag : « of de tijdsomstandigheden nu niet van dien aard zijn, dat men veilig tot de keuze kan overgaan ». Antonucci doet aan den Prior het bericht toekomen : « Summum Pontificem declarasse me, durante munere Vice Superioris Missionum Hollandiae et S. Sedis negotiorum gestoris, abbatiae Bernensis in Brabantia Septentionali Vice-Generalem cum omnibus facultatibus necessariis et opportunis. » Hij vraagt dan ook opgave van de namen en den leeftijd van al degenen, die in de abdij verblijven. Blijkbaar had Beels in een ander schrijven dat niet in ons bezit is, van den zaakgelastigde verlof bekomen, zijn confraters te polsen over de keuze van een abt, want in een schrijven van 10 Juli '33 geeft hij verslag van zijn wedervaren. De meeningen waren, met het oog op de tijdsomstandigheden, verdeeld. De oudste religieus verklaarde, dat hij een keuze moest afraden, want 1° had de H. Stoel voor het oogenblik in de behoefte genoegzaam voorzien door het benoemen van een prior et regens; 2° de keuze zou niet geheim blijven, de koning kon er door ontstemd worden, waardoor het bestaan der abdij zou bedreigd worden. Degenen, die voor de keuze waren, zeiden : de abbatiale waardigheid zou een hoogere glans aan de abdij geven, want zonder abt had zij meer van een Priory dan van een abdij, een abt heeft meer gezag dan een prior en krijgt door zijn wijding meer faculteiten.

Beels onderwerpt deze twee meeningen aan het oordeel van Antonucci, bereid zijn raad te volgen. Zou Beels, die al hoogbejaard was, een voorgevoel van zijn dood gehad hebben, waarom hij ook voor zijn eigen opvolger maatregelen genomen had ? Den 17^{en} Aug. 1837 werd de verdienstelijke religieus plotseling uit dit leven weggerukt, de oudste medebroeder, de pastoor van Lithoijen, J. van Eersel, volgde hem op. Deze vraagt 20 Aug. aan den zaakgelastigde verlof een uit hun midden tot overste te kiezen. Mocht dit verzoek niet toegestaan worden, dan vraagt hij tot zijn eigen opvolger te mogen benoemen J. van Hooff. Ondertusschen gaf Antonucci, daar de tijdsomstandigheden gunstiger waren, niet alleen verlof tot het kiezen van een Prior, maar mocht ook tot de keuze van een abt overgegaan worden. Deze keuze had plaats den 5^{den} Sept. 1837, onder voorzitterschap van Joannes Beugels, Kanunnik van Postel en Pastoor van Helmond, die daartoe door Antonucci was gemachtigd. Met meer-

derheid van stemmen werd gekozen Nicolaus Franciscus van den Braak, pastoor van Hedikhuizen en Haarsteeg. Den 18^{en} Sept. werd deze keuze bekrachtigd door den zaakgelastigde, terwijl hij tevens Joannes Beugels belast den gekozene « *nomino nostro* » te installeeren. Mocht deze verhinderd zijn, dan kon J. v. Hooft hem vervangen. Dit geschiedde geheel volgens de aanvraag van J. v. Hooft, die 13 Sept. het verzoek tot Antonucci gericht had. Het officieele bericht der keuze aan Antonucci luidt :

Ego infrascriptus H. J. Beugels pastor de Helmond Si et candidi ord. Praemonstratensis Religiosus hisce fidem facio omnibus quorum interest me post accuratam inspectionem votorum pro electione novi Praelati comperisse, quod e quatuordecim suffragantibus Abbatiae Bernensis ejusdem ord. religiosi pluralitate votorum in Praelatum electus sit Rev. Dominus Nicolaus van den Braak. Pastor in Hedikhuizen et Haarsteeg.

datum in Helmond
6° Septembris
1837.

quod attestor
H. J. Beugels pastor
de Helmond ord. Praem. Rel.

De wijding van een abt moet verricht worden door een bisschop met assistentie van twee abten. De eerste werd gemakkelijk gevonden in Mgr. van Wijckerslooth voor de abten echter moesten plaatsvervangers gesteld worden en hiervoor was dispensatie van Antonucci noodig, welke deze zelf weer aan de Congr. der P. F. moest aanvragen. Drie maanden voor de wijding, die 5 Oct. 1841 te Oosterhout plaats had in de kerk van St Catharinadal kon hij berichten, dat de plaats der abten ingenomen kon worden door de Eerw. Heeren L. Theonville en Fr. Brouwers, beiden leden der abdij. De nieuwe prelaat kreeg al spoedig na zijn keuze moeilijkheden met de regeering. De pastorie van Heeswijk verkeerde in den meest vervallen toestand, ingrijpende herstellingen waren noodzakelijk. Beels, de prior der abdij besloot dan ook er toe over te gaan en sloot een contract met een timmerman. Toen de prior stierf was het huis in zulk een toestand, dat het voor den pastoor bijna onbewoonbaar was, daarom werd besloten voort te gaan met het herstel. Het schijnt dat eenigen zich in het hoofd gezet hadden, dat het plan bestond, de pastorie te verbouwen tot een woning voor den abt, anderen weer dachten, dat het een seminarie voor de jonge religieuzen moest worden. Beide plannen waren nooit in het hoofd van den abt opgekomen.

Eenige gediensstige geesten brachten bij de regeering deze plannen aan, vandaar een schrijven der regeering om inlichtingen.

De abt kon dan ook melden, dat van beide plannen geen woord waar was. Het plan van het herstel was al opgemaakt onder den vorigen prior, dit werd met een kleine verandering ook thans uitgevoerd. Hij zag niet in, dat daarvoor een goedkeuring van hooger hand vereischt werd. Een andere moeilijkheid was, dat de regeering bezwaar maakte tegen zijn keuze. De koning had op een supplek van 23 Januari 1825 n° 132 van de Paters van Berne de abdij van Berne onder zijn bescherming genomen. Zij stonden dan ook wel verbaasd, toen de regeering hun aanmerking maakte over de keuze van een abt. Vertrouwend op die bescherming, zoo antwoordt de abt, hebben de Paters, toen hun prior gestorven was, een nieuwen overste gekozen, dien zij den naam van abt gaven in plaats van prior. Hij vraagt Antonucci of deze zelf dit antwoord aan de regeering zal geven, of dat de abt moet antwoorden. Ter verduidelijking voegt hij het antwoord des konings erbij : « hebben goedgevonden en verstaan de geestelijken behoorende tot de voormalige Abdij van Berne, gelegen onder Heeswijk in de Provintie Noord-Brabant voorlopig te handhaven op gelijken voet als zij door de voorige bestuuren dezer landen zijn gehandhaafd, zullende zij diens volgens voorlopig het Jus praesentationis over de acht ten deze bedoelde en hiervoren opgenoemde Pastoriën kunnen uitoeffenen ».

J. KLEIJNTJENS S. J.

* * *

OVER DE BENOEMING VAN EEN PROOST IN HET NORBERTINESSENKLOOSTER TE OOSTERHOUT ¹⁾

De Apost. Vicaris van Breda, van Dongen, had 1 Juni 1821 aan de Congregatie de P. F. een schrijven gericht over allerlei hangende kwesties, waaronder een lange uiteenzetting over den regel, dien de zusters Norbertinessen moesten volgen bij de keuze van een geestelijken leidsman of proost.

De prefect der Propaganda zond 22 Sept. 1821 aan den Vice-Superior der Missie, Luigi Ciamberlani het volgend uittreksel uit een brief van van Dongen over bovengenoemde aangelegenheid en vroeg hem daaromtrent zijn meening ¹⁾ :

In honoratis de 17 Augusti 1805 scripserunt mihi Eminentiae

1) Archief Nuntiatuur. Den Haag. Busta XI. — Cfr. A. Erens, Mgr. Zwijsen en de Norbertinessen van St. Catharinadal te Oosterhout, *Bossche Bijdragen*, 1928.